AYDEDE

No. 91 — 106
CUMARTESİ 21 MAYIS 1949
FİYATI 25 Kuruş

Cumartesi Günleri Çıkar Bitaraf Siyasi Hoşsohbet Gazete
İdarehane : Ankara Caddesi 98/2. TAN Basımevi
Başmuharriri: REFİK HALİD KARAY

Tesis tarihi : 1922
Telgraf : Aydede — İstanbul
Telefon - 25190 — Posta Kutusu: 816

FIKRALAR
SİYASİ HADİSELER
CEMİYET HAYATI
KADIN VE SİNEMA
HİKAYE
İKİ ROMAN
TUHAF VAKALAR
HOŞ SÖZLER
FOTOGRAF
VE
KARİKATÜR

ET FİATLARI DÖRT LİRAYI AŞTI.. "Gazeteler"

Erkek — Ohhh! Ne nefis koku! İsmi ne bunun?.
Kız — Et kokusu! Kasabın yanında kasadarım da!...

ŞU, ACAİP DÜNYA!

Görünüşe Aldanmamalı...

Bir genç ve dilber hatuna kocasından muazzam bir çiftlik miras kalmış. Kadın ziraat işlerinden pek çakmadığı için, az zamanda işler bozulmuş ve civar bankalarından birine işletmeyi ipotek etmek mecburiyetinde kalmış. Borcun vâdesi gelmiş, çatmış. Fakat, dilber dulda metelik nanay!.. Ne yapacağını şaşırmış, doluya koysa almıyor, boşa koysa dolmuyor..

Bu buhranlı günlerden birinde, karşısına üstü başı perişan, yırtık pırtık paçavralara bürünmüş, fakat yüzü gayetle güzel, genç bir adam çıkmış. Kadın dilenci zannettiği bu delikanlıya sadaka vermek için kesesine davranırken, beriki:

— Bayan, demiş, ben fakir bir adamım ama dilenci değilim. Sözü uzatarak sizi sıkmağa hiç niyetim yok. Durumunuzun ne kadar feci olduğunu biliyorum. Bugün, gördüğünüz vaziyette bulunuyorum; fakat, içimde müthiş bir kuvvet ve kudret kaynağı hissetmekteyim. Bana bunu ortaya çıkarmak imkânını ancak siz verebilirsiniz. Size deli gibi âşıkım. Benimle evlenmeyi kabul ederseniz, hem sizin durumunuz düzelmiş olur, hem de bir insanı sefaletin pençesinden kurtararak cemiyette lâyık olduğu makama getirirsiniz.

Bu sözler, zaten âsabı bozuk olan kadının bütün kanını beynine hücum ettirmiş:

— Defol, serseri! diye bağırdığı gibi, çiftliği hırsızlara karşı koruyan bütün azılı köpeklerini üzerine saldırtmış. Hayvanlar şimşek gibi fırlamışlar ve önlerinde kaçmakta olan kırtıpil kıyafetli zavallının baldırından, budundan beş on lokma tatmışlar...

Bu hâdiseden bir hafta sonra, icra memurları satış için çiftliğe dayanmışlar. Kadın perişan bir halde, yalvarmış, yakarmış. Fakat, icra memuru bu, hiç yumuşar mı!.. Bu feci durum bankanın avukatının yüreğini yumuşatmış ve son bir çare olmak üzere, bankanın yüzde seksen hissesini elinde tutan zata müracaat etmesini söylemiş.

Denize düşen yılana sarılır, fehvasınca kadın arabaya atladığı gibi soluğu bankada almış. İdare meclisi reisinin hasta olduğunu duyunca doğruca evine gitmiş ve uşaklara yalvararak yatak odasına girmiş. Bir de ne görsün? Kalçası bezlerle sarılı yatakta yüzükoyun yatan adam, üzerine köpekleri saldırttığı dilenci değil mi?

Hâdisenin mesut bir şekilde bittiğini zannetmeyin! Kadından iğrenen adam çiftliği sattırmış ve onu sokağa atmış.

Tercüme eden: T. T.

Gece Tenviratı Aleyhinde

1809 senesinde Almanyada geceleri sokakların tenvirine karar verildiği zaman matbuat alehte neşriyata başlamıştı. Bunlardan biri, Kölmischer Zaitung, şu üç noktada şiddetli itirazlarda bulundu:

1 — Gece tenviratı karanlıkları ve aydınlıkları yaratan Allahın kurduğu nizama aykırı bir harekettir.

2 — Tenvirat uyuma saatini geciktirir; gece gezintilerine yol açar ve soğuk algınlıklarına sebep olur.

3 — Daimî tenvirat ara sıra yapılan gece şenliklerinin kıymetini düşürür, vatanperverane nümayişlerin tesirini izale eder.

KORKUNÇ DEPREM NE İMİŞ?

Geçen 3 Şubat sabahı New York'un Siti Kollej rasathanesine çekilen bilginler, yer depremlerini kaydeden sismograf âletinin karşısında donakalmışlar. Âletin şeritleri, şimdiye kadar dünyada eşine rastlanmamış bir zelzele kaydetmiş. Derhal bütün dünyadaki rasathanelere telgrafla sorulmuş ve böyle bir şey kaydetmedikleri cevabı alınmış. Bazı bilginler ise, bunu Rusların Sibiryada yaptıkları atom denemelerine yormuşlar.. Fakat işin garibi bu her gün tekrarlamağa başlamış...

Aradan gel zaman, git zaman, bir de ne görülsün?... Nasılsa bulduğu bir çatlaktan içeri girmiş olan bir örümcek âletin içinde yürüyerek dünyada misline rastlanmamış depremler kaydettirmiyor, mu?

Karısı İken Kızı Olmuş...

Bazılarının iddiasına göre, insan birbirini ne kadar severse sevsin, nikâh dairesine gidip de o koca deftere imzayı bastı mı mesele birden değişirmiş. Bir gün evvel gözüne ahû görünen, boynuna lânet halkası geçtikten sonra, cadı şeklini alırmış. Bütün bunlar doğru mudur?, yanlış mıdır artık Allah bilir.

Amerikada Missuri eyaletinin Sen Jozeh şehrinde Hans Artzen adında bir adamcağızın gayetle dilber, fındık kurdu gibi bir karısı varmış. Şen, şuh bir taze olan kadıncağızla adamın arasında dokuz on yaş kadar bir fark da varmış. Adam karısının gençliğini, güzelliğini, hoppalığını gördükçe içi içine sığmaz, kıskançlığından dünyaları kendine zından edermiş. Bir sene, beş sene bu hayata tahammül etmeğe çalışmış; fakat, ne mümkün!.. Yaşamaları bir cehennem azabı haline girmiş. Her gün hır, her gün gür!..

Nihayet karı koca bu işe son vermeğe, ayrılmağa karar vermişler, şansları da yardım etmiş, insaflı halden anlar bir yargıca rastlıyarak bir celsede boşanmışlar.

Boşanmışlar, boşanmışlar ama, ortaya da bir çatallı mesele çıkmış. Kadının gidecek yeri yokmuş. Sabık karı koca mahkeme koridorunda düşünmüşler, taşınmışlar ve aralarında anlaşmışlar. Derhal ayak üstü bir istida yazarak kendilerini ayıran hâkimin huzuruna çıkmışlar. Yargıç dilekçeyi okuduktan sonra, gözlüklerinin üzerinden çiftleri şöyle bir süzmüş ve "dilediğiniz gibi olsun!,, diyerek karar vermiş.

Bu insaflı ve iz'anlı yargıç neye karar vermiş biliyor musunuz? kocasından boşanan kadının evlât olarak tanınmasına.

Şimdi sabık karı -koca, lâhik baba - kız ayrı çatı altında gayetle mesut, gayetle bahtiyar yaşıyorlarmış. Mister Hans "Ah! diyormuş, şu dünyaya gözlerimi yummadan kızımın bir mürüvvetini görebilsem!..."

ATLAYAN GAZETELER

Yazık, bütün birinci sahifelerini tüyler ürpertici kaza, belâ, korkunç cinayetlerle dolduran akşam gazeteleri bu havadisi atlamışlar. Halbuki, güzel başlıklar atabilirlerdi: "Büyücü kadını nasıl boğdular!" veya "Kadını öldürüp beynini yediler!" gibi. Tabiî, müvezziler bu gazeteleri vapurlarda, tramvay duraklarında cıyak cıyak bağıracak, halk da kapışacaktı; yazık oldu...

Hâdise şu: Bazı kimseler bir büyücü kadını boğarak öldürmüşler ve sonra, kafatasını parçalıyarak kaşıkla beynini yemişler!.. Nasıl mühim, feci, korkunç bir havadis değil mi?

Fakat, kaza, belâ haberi vermeyi meslek edinmiş olan gazetelerimiz boşuna üzülmesinler. Bunda atlamış değiller! Bu cinayet bundan tam 17000 yıl önce işlenmiş. Evet, Polonyalı antropoloji bilginleri Silezya'da bir mağarada bir iskelet bulmuşlar ve yukarıda anlattığımız neticeye varmışlar.

Acaba, bu bilginler biraz dişlerini sıksalar katilleri de bulabilirler mi?

Uyku İlâcı Gibi

Şimdilik şayia halinde dolaşan haberlere göre, Amerikan ordusunun teknik mütehassısları muazzam, dehşetli bi harp silâhı icat etmişler. Bu, düşman cephesini kesif bir sis gibi kaplıyacak ne fosgen gibi boğucu, ne de iperit gibi vücudun nazik noktalarını tahrip edici, parçalayıcı, canavarca ölüm vasıtası değilmiş, bir nevi gazmış.

Fakat bu yeni gazın atıldığı bölgede bulunan bütün canlı varlıklar derhal derin, tatlı bir uykuya dalıyor, mışıl mışıl uyuyor, tatlı tatlı rüyalar görüyorlarmış. Tabiî uyandıkları zaman kendilerini bekliyen âkıbet malûm!

Atom bombası, matom bombası derken, istikbaldeki harpler daha mı insani olacak dersiniz?

Türk Ticaret Bankası

Tesis Tarihi - 1914

Gişelerinde En Az
100 Liralık Hesap Açana
Bir Yıl İçinde

75.000 Liralık

İkramiye Dağıtmaktadır.

Çekiliş Tarihleri:
10 Temmuz - 10 Kasım

SUDA NAKIŞLAR

Yine Tensikat

Ortaya çıkan sözlerden biri de memur sayısını azaltmak, az memurla çok ve iyi iş görmektir.

Galiba bir idare sistemi başlanınca hep böyle oluyor. Tek parti rejiminin sonunda tıpkı meşrutiyete geçtiğimiz günlerdeki gibi hükûmet memur tasfiyesi ihtiyacını duydu.

Öteki hiç bir işe yaramamış, bilâkis bir müddet sonra memurlar iki mislini bulmuştu. Budefa belki o derecesi olmaz. Olmaz ama sadece tensikat yapmak da fayda vermez.

Meselnin ruhu o tasfiyeyi gayet iyi, dürüst, haklı, bitaraf şekilde yaptıktan başka mevcut kadroların artık bir daha kat'iyen genişlemesini önleyecek tedbirler almak yâni tek memur ilâvenin bile bir "vak'a" teşkil etmesini sağlamaktır.

Yoksa her bakan yeni memuriyetler ihdas eder ve bunlar bütçe arasında kolaylıkla meclisten geçiverirse iş eski tensikata döner. İstediğimiz şudur ki taayyün eden kadrolara biricik kişi ve iş ilâve edilince bunun maaş veya yevmiyesi otomatik şekilde verilemez olmalıdır. Bir Bakanlık, kendi bütçesinde bir şeyler yaparak yeni alınana maaş verme imkânı buldukça, böyle bir imkân bulması önlenemedikçe beş, on sene sonra yine memur fazlalığından şikâyet edeceğimize ve yeni bir tensikat peşinde koşacağımıza şüphe kalmasın!

"Dünü unutma, bugünü iyi anlarsın" vecizesi güzeldir, doğrudur. Fakat dünü şu sebeple unutmamak iyidir: Aynı hataya düşmemek ve tarihimizi aynı hatalarla doldurmamak için!

Dikkat ediniz: Çok eski zamanları bırakalım; yüz şu kadar yıllık teceddüt tarihimiz hemen hemen aynı kusurlu hareketlerin tekrariyle yazılmıştır ve o sebepten "oğlum bina okur, döner döner yine okur" sözü ile hulâsa edilecek şekilden kurtulamamıştır.

AYDEDE

KADIN VE ŞEYTAN

★ Havva'yı aldatan şeytan değildir. Şeytanı o tahrik etmiştir. Şeytan kadını görünce şeytan kesildi.

Viktor Hugo

Mekanizma Partisi Oldukça...

Yine o söz ortaya çıktı: Memurlar politika yapmıyacak, partilere girmiyecek, aksini yapanlar ceza görecek...

Bu da eski temennilerden veya teranelerden biridir. Meşrutiyet tarihi de aynı teranelerle dolu idi. Cumhuriyet idaresinin tek parti devrinde sımsıkı kapanan o bahis şimdi demokrasiye girileceği sırada tekrar açıldı.

Acaba olabilir mi?

Benim aklım kabul etmiyor. Nitekim Meşrutiyette yapılamamıştı. Hattâ, hatırlayanlar vardır: Büyük kabine zamanı memurlardan hiç bir fırkaya - o zaman parti yerine fırka gelimesi kullanılırdı - mensup olmadıklarına dair senet istenmişti. Senet vermiyecek derecede koyu partici ittihatçılara bile rastlamıştık. Bunlara kızmamış, cesaretlerini takdir etmiştik. Senet verenler ise eski gidişlerini pek bozmamışlardı; sadece yaygaralı propagandayı keserek saman altından su yürütmek yoluna gitmişlerdi.

Memur iki sebepten partici olur:

1 — İktidar partisine hizmet ederek ve mesleğinde çarçabuk ilerlemek için.

2 — İktidar partisinden her hangi bir sebeple arası açılınca muhalif partiye el altından hizmet suretiyle bir tebeddül zuhurunda umduklarına kavuşmak için.

Demek oluyor ki, memurları politikacı yapan, hükûmet mekanizmasının pistonla işlemesidir. Mekanizma partici oldukça memurun tarafsız kalmasına imkân mı vardır?

MODERN HANLARIN DEVELERİ

— *Azizim! Çok heyecanlıyım; yirminci defa evleniyorum!*
— *Alışırsın, başlangıçta ben de böyle heyecanlar geçirmiştim!..*

BAŞKAN TRUMAN'IN ALDIĞI KİLOLAR

Birleşik Amerikanın Cumhur reisi Başkan Truman gazetecilerle pek dosttur. Geçenlerde bir gazeteci ile konuşurken, ikinci defa Cumhur başkanı seçildiği gündenberi tam yedi kilo aldığını söylemiş. Adam:

— Eskisine nazaran daha mı çok yemek yiyorsunuz? diye sorunca,

Başkan:

— Hayır! demiş. Daha az üzüntü duyuyorum.

AYNI DÜNYA

Arabacı — Önümüz yokuş... Üçüncü mevkidekiler arabayı çekecek; ikinci mevkidekiler arkadan itecek; birinci mevkidekiler yerinde kalacak!

"Fransız karikatürü„

Bir Başka Çeşit Sağcılık

Artık gün gibi meydana çıktı: Türkler demokrasi istiyorlar; demokrasiyi anladılar ve sevdiler. Üç senelik denemenin neticesi budur. Fakat Türkler arasında demokrasi ile başı hoş olmıyanlar da vardır. Vardır ama, öylelerini köylü ve halk arasında değil, politikayı ötedenberi kendilerine maişet ve menfaat kapısı olarak seçmiş bulunan insanlar arasında bulabilirsiniz.

Şahısları bakımından tek parti, yâni kısacası totaliter rejim refah ve emniyete alışmış olan bu zümreyi eğer yavaş yavaş eritmez, sindirmez, bulundukları yüksek mevkilerden gerek seçim ve ve gerek başka kanuni yollarla çekmezsek, hükûmet ve partiler siyaseti o hedefe gitmezse demokrasiyi yerleştirmek güçleşir ve gecikir.

Sağ ve sol cereyanlarla mücadele âlâ! Bu cereyanlar memleket için zararlıdır. Lâkin demokrasi rejimine menfaatleri icabı bir türlü ayak uydurmak istemiyen ve yeniden bir vsile çıksa da tek parti idaresi kurulsa diye bekliyen, beklerken de mütemadî bir faaliyet ve propaganda yapmaktan geri kalmıyan zümre ile de mücadele faydasız mı olur?

Sağcılık yalnız softalık ve dini siyasete alet etmek şeklinde tecelli etmez. Tek particilik te sağcılıktır ve sağcılığın daniskasıdır. Filvaki bunları ceza kanuniyle ayıklamak mümkün olamaz. Tek temizleme yolu partilerin, bilhassa C. H. P. nin tek parti taraftarı olarak tanınanlara artık mevki vermemeleri, onları politika ve idare kadrosundan uzaklaştırmalarıdır.

Ortada böyle bir alâmet görüyor musunuz? Görmedikçe samimiyete inanmak kabil midir? Hâlâ tek particilikleriyle meşhur idare âmirleri, hariciye ve dah'liye erkânı iş başında. Yarı resmi müesseselerin idare meclisi riyaseti ve âzalıkları da bunların, yâni bir nevi sağcıların elinde!

DOKTOR TAVSİYESİ

Doktor — Kocanız tavsiye ettiğim gibi her sabah bir kadeh bordo şarabı içiyor mu?

Kadın — Evet... Hattâ bir aylığını şimdiden içti bile!

Bu, Bir Hikâye Değildir

Güzel olmak, harikulâde güzelliğiyle etrafındakilerin takdir ve hayranlığını celbetmek, herkesi memnun bırakmak... Hangi kadın bunu, bu peri masalını istemez?

Daha yüz seneyi bulmadı; işte böyle dünya güzeli bir kadın vardı; o derece güzeldi ki bir mûcize sayılıyordu, gönülleri teshir edip gidiyordu.

İsmi Kontes de Castiglione olan bu kadın Floransa'lı idi; duldu; henüz 19 yaşında idi. Onu Cavour, güzelliğinden memleketi ve siyaseti namına faydalanmak için III. Napolyon'un sarayına soktu.

Pariste ilk defa bir baloda göründüğü zaman zafere ulaşmıştı; Fransız payitahtını elde etmişti; her yerde, her kes kendisinden bahsediyor, methinde bulunuyordu.

Esas kıymetini güzelliği teşkil ettiği için bütün merakı da o güzelliği muhafaza, hattâ arttırmaktı. Evinin içi aynalarla dolu idi, nereye baksa kendisini görüyor, kendisine hayran kalıyordu. İşi delilik derecesine götürdü.

— Beni herkesin, rastgele herkesin seyretmesine müsaade edemem. Arzum hilâfına beni görmek, benden bir şey çalmaktır!

Diyordu. Bir dâvete giderse orada hususî bir oda ister, bir gecede dört beş tuvalet değiştirirdi.

Zaman durmadı. Bir gün baktı ki yaşlanıyor ve güzelliğinden kaybediyor. Aklı başından büsbütün gitti, küçücük bir eve kapandı, kapıları üstüne kilitledi. Kimseyi kabul etmiyor, ancak geceleri, sımsıkı örtünerek tabuta benzeyen her tarafı kapalı bir araba ile azıcık dolaşıyordu.

Böylece uzun seneler yaşadı ve o halde 1899 da ölüp azaptan kurtuldu.

Pahalılıkla Mücadele

Şehrimizin en lüks otellerinden birine akşam saat sekize, kılığı,kıyafeti gayetle düzgün bir müşteri gelir:

— Banyolu bir oda istiyorum, der.

Bu kibar müşterinin isteğini yerine getirmek için garsonlar, kapıcılar ateş kesilirler.

Bir dakika sonra odasına yerleşen bu kibar zat yorgun olduğunu, yemeği odasında yiyeceğini söyler. Getirilen liste de en nadide, en pahalı yemekleri seçer, en nefis bir Fransız şarabını gövdeye indirdikten sonra, mükellef karyolada, tatlı bir uykuya dalar.

Ertesi sabah saat ona doğru müşterinin sabah kahvaltısında ne emredeceğini sormağa gelen garson şöyle bir pusla ile karşılaşır:

"Ben pahalılıkla savaş kurumu üyesiyim."

TÜFEK SESİ SEVMİYEN KÖPEK

İtalyan karikatürü,,

Geliniz de Akademimize Güveniniz

Meşhur Fransız romancısı Flaubert şu acayip, inanılmaz hâtırasını anlatır:

Bizim yeni yetiştiğimiz devirde Madam Colet isminde bir şair kadın vardı; zamanın şiir perisi idi. Her sene Akademinin bir mükâfatını kazanıyordu. Ama nasıl? Edebiyatçıların pistoniyle!

Bir gün benimle beraber bir arkadaşımı da evine yemeğe dâvet etti. Başka misafirleri de yok değildi. Yemekten sonra ikimizi bir odaya götürdü:

— Yarın Akademiye benim senelik mükâfatım için iki yüz mısrâlık bir manzume vermem lâzım. Daha bir satırını yazmadım. İşte size çeşit çeşit likörler, en alâsından Havana sigaraları. İçiniz ve şiirleri hazırlayınız!

Kalktı, misafirlerinin yanına gitti. Biz likörleri ve sigaraları içtik. Lâkin bir şey yazamadık. Madam Colet gece yarısı geldi, kızdı:

— İş pek ciddidir, dedi, bir çeyreğe kadar şiirler hazır olmalı!

Ne yapacağız? Hemen kütüphaneden Lamartine'in (Ahenkler) kitabını çektim, rastgele bir sayfasını açtım, arkadaşıma tam 200 mısrâ dikte ettim. Madam dönünce bunlara bir göz gezdirdi:

— İyi şeyler değil ama ziyanı yok... İşimi görür.

Dedi.

Garibi şudur ki Akademiye gönderilen bu meşhur eserden olduğu gibi kopya edilmiş şiirler yine Madam Colet'ye senelik mükâfatı kazandırdı!

— *Kocacığım, sana bir itirafta bulunacağım!*

"Fransız karikatürü„

Shaw İle Bir Mektuplaşma

Meşhurların el yazılarını toplamağa daha ziyade kadınlar meraklıdır; erkekler bu işe fazla ehemmiyet vermezler. Kadınlar, el yazısı temin etmek için bir sürü şeytanlıklar düşünürler ve yazılarını vermek istemiyenleri de kapana düşürürler.

Böyle bir vak'a Bernard Shavv'ın da başından geçmiştir. Bir gün kadın imzalı bir mektup alır:

"Dün akşam tiyatroya gittim. Sizin bir piyesinizi seyrettim. Fakat o kadar can sıkıcı idi ki verdiğim bilet bedeli olan yarım lirayı bana iade etmeniz lâzım gelir."

Muharrir yarım liralık bir çek imzalar ve şu mektupla kadına gönderir:

"Talebinizde sizi pek haklı buldum; parayı takdim ediyorum. Fakat sizden bir ricam var: bundan sonra benim ismimi taşıyoan piyesleri görmeğe gitmeyiniz. Zira eserlerim çok oynanır. Her zaman memnun kalmıyana bilet parasını geri verirsem iflâs ederim."

Kadından ikinci bir mektup gelir:

"Yarım liranızı iade ve hilekârlığımın affını rica ediyorum. Ben size o mektubu bir el yazınıza nail olmak için yazmıştım."

Shaw'ın cevabı:

"Birinci mektubunuz beni endişeye düşürmüştü. Zira sizin gibi zeki bir kadın'ın gerçekten mevcut olması kanaatlerimi sarsmıştı. Bereket ikinci mektubunuz geldi. Anladım ki siz de normal bir kadınmışsınız."

GÜZEL SÖZLER

Kendilerini talihin sevdiği insanlar mes'ut; talihin kendilerinden nefret ettiği kimseler ise hüsran içindedir.

Hallaire Belloc

Hattâ biz, etrafına parmaklık çevirip bütün memlekete sahip olsak dahi, bir günde yalnız üç defa yemek yiyebilir ve ancak bir yatakta uyuyabiliriz.

Dale Carnegie

Akıllı bir kız bütün cevapları bilir, fakat sualleri bekler.

Frebe

Müşkülâta sürüklenmeden evvel ıslık çalmak daima sıkılılıktır.

American Paper

Pythagoras, her gün kahvaltıda bal yerseniz uzun ve hastalıktan âri bir hayat süreceğinizi söylemiştir.

John Aspland

Kolayca gözyaşı döken dullar, en yakın zamanda yeni kocalar bulurlar. Nebatın yerini değiştirmek için hiç bir şey, ıslak hava gibi uygun değildir.

Oliver Wendell Holmes

Bir tabak yemeğin keşfi bir sinema yıldızının keşfedilmesinden ziyade dünyanın saadetini çoğaltır.

Brillat Savarin

Güzel bir kadın iki defa öpülür. *Fransız Ata sözü*

Muvaffakıyete ulaşmış bir edebiyatçının hayatı, kaide olarak alâka çekici değildir. Onun mesleği, kendisini, günün muayyen saatlerini eserlerine hasretmeye mecbur kılar.

W. Somerset Maugham

O da Orada İmiş...

Bir firmanın mümessili olan adam, arada bir Anadoluya gider, bir kaç gün evden kaybolurdu. Genç güzel, hoppa karısı ise, bir gençle mercimeği fırına vermişti. Kocası gider gitmez soluğu sevgilisinin evinde alır, bir iki geceyi orada geçirirdi. Fakat, ne olur, ne olmaz diye, kapıya şöyle bir kâğıt asmayı ihmal etmezdi: "Bu gece Fatmada kaldım.,,

Bir akşam adam gece yarısı eve geldi. Kapıdaki kâğıdı okudu ve bir müddet kötü kötü düşündü.

Ertesi sabah erken saatte eve dönen kadın kendi yazdığı kâğıdın altında şöyle bir yazı okudu: "ben de bu gece Fatmada kaldım.,,

Karısının baskından haberi var. Uyanık, kocasını bekliyor. Kapının küttedek kapanışını, ayak seslerini duyunce seslendi:

— Çabuk kalk, misafirlerimiz var...

Hafizanım ,derlenip toplanıp indi. Taşlıktakileri görünce derhal tersi döndü. Helâlının yanında iki lâf edemiyen, set derken sepet dediği için kuyruğunu tava sapına çevrileceğini bilen zavallı, afallamıştı. Mutfağın yanındaki sandık odasına kaçtı. Mırıl mırıl söylenmede:

— Bu adamdan herşeyi umardım, hattâ üstüme evleneceğini, ortak getireceğini bile; fakat orospuları önüne katıp eve getireceğini ummazdım..

İmam bağırdı:

— Kadın nerdesin? Çık ortaya, misafirlere safa geldiniz desene!

Cevap yok. Sakallı celâllendi:

— Allah Allah, hâlâ görünmüyor. Kadın, karşılasana misafirleri...

Yine cevap yok..

Karayağız, öfkesinden gözlerini devire devire gürledi:

— Sağır mısın kadın, sana söylüyorum!

Kadın, odada başörtüsünü arıyor. Malûm a, hıristiyan madamaların, uygunsuz takımdan kötü kadınların yanına açık başla çıkmak günah. Ehlinin yine cinleri üzerinde olduğunu görüyor; daha kızarsa (Erricalü kavvamûne alennisa) yı basıp silleye, tokata girişeceğini biliyor. Alelâcele başına bir bohça örtüp süklüm, püklüm geldi. Yerden temennah edip boynu bükük halayık gibi divan durdu.

Yukarıya misafir odasına çıktılar. Ataullah efendi çeneyi işletmede:

— Sözlerime kulak ver, dikkat et Hafzanım. Sünnet düğünü yapılan evde baskın var diye beni müstacelen çağırdılardı ya. Lihasbelvazife gittik. Mebhus rivayet külliyen hilâfı hakikatmış, eracifmiş meğerse. Muvacehemizdeki hanfendiler kimlermiş biliyor musun? Eazımı ricali devletten, şimdi ismi âlilerini tezkâra lüzum yok, bir veziri âlişanın kerimei iffetvesimeleri değiller miymiş? Hitan cemiyetini bir emri hayre binaen, fakir sevindirmek dolayısiyle icra eden zat ise teyzezadeleri imiş; müşiranı izamdan Mustafa paşaa hazretlerinin necli necibi Hulûsi beyfendi imiş. Serseri güruhundan, ne idüğü belirsiz bir şahsı meçhulün edepsizliği, ortalığı velveleye boğması vak'ai müessifeye sebebiyet verdi. O kargaşalık, hercümerç esnasında müşarünileyhaları polis merkezine izama mecbur olduk. İsnadatı vâkıanın serapa bühtan olduğu tezahür eyleyince kumsar bey, muavin bey özürler dileyerek hanfenleri hemen tahliye eylediler. (Hanenc götür, semtte senin kadar emnü itimada lâyık kimse yok; hatırlarını tatyipten, esbabı istirahatlerini ez her cihet teminden geri kalma) dediler. Ben de bir gecelik Tanrı misafirlerimizi maalmemnuniye nezdime alıp geldim buraya, anladın mı hanım?

Hafizanım kocasının lâflarına yarı inanıyor, yarı inanmıyordu. Paşaların adlarını, sanlarını sayıp durmada. Bu kadarı uydurma olamaz.

İçine kurt girmiyor da değil. Ne imamdır o. Yere bakar, yürek yakar. El altından dolabı da çevirir. Eğrikapıda iken, (tövbekâr olup dini islâmı kabul edecek, bir kabzımala nikâhla varacak) diye evde bir hafta alıkoyduğu Rum karısını Galatadan getirmemiş miydi? Belki karakolda kefil mefil oarak bu şırfıntıları da alıp geldi. Maksadı keyif sürmek.

Hafizanım, bunlarla kemirilirken şüphesi artıyor, zihni darma dağan, büsbütün sersemlemiş, bel bel bakıyor, ağzını da açamıyordu.

İmam:

— Haydi yatakları yapın. kızı uyandır, yardım etsin. dedi.

Hafizanım enginlerde.. Karayağız, tıkalı burnundan ıslık çala çala bir daha gürledi:

— Yaşarı kaldır diyorum be! Hanfendiler yoruldular, üzüldüler, tabii hakları var, çok sinirlendiler. Hattâ küçük hanfendi karakolda buhranı kalb geçirdi. Kumsar limonlar koklattı; eczaneyi açtırıp nane ruhu içirdi. Serin yatakları istirahat etsinler..

Ataullah efendinin helâli, derhal muma dönerek boyun büktü:

— Nereye yapalım yatakları? Sandık odasına mı?

— Ohaaa!.. Buraya yapacaksınız.. Anan geldiği zaman altına yaptığın pide gibi şilteler kat'iyyen olmaz. Yaşarın geçende attırdığımız döşeklerini serin, minderin üzerinde zıbarsın o.. Sandıktan temiz yastık yüzü, çarşaf, havlu, taharet bezi falan çıkar. Surahiye benim testiden karakulak suyu doldur. Odaya şamdanı, mumu, kibriti unutma. Belki cigara kullanırlar, yedilik tenekemi baş uclarına koy.

Eteği belinde, hamarat kadıncağızın şaşkınlıktan sümsüklüğü, mızmızlığı tutmuş, ayağının altında karınca ezilmiyordu. Sarıklı top ağzından çıkan gülle gibi fırladı sofaya:

— Yaşar!. Yaşar!. Yemlihada mısın, uyan!...

Karşıki odada üçü de ayrı ayrı yatarlardı. Kendi yatağı bir köşede, karısının ki öbür köşede, kızın demir karyolası pencere önünde.

Aceleden içi içine sığmıyan imam efendi bütün kuvvetiyle Yaşar'ın bacağından çekince, kız kendini yerde buldu. Babasında avaz:

— Kazık kadar oldun, kısmetin çıkıp kocaya varaydın şimdiye kadar boy boy piçi sıraya dizerdin. Kalk iş gör.

Adamın içi tez, kuvveti yerinde. Karyoladaki döşekleri kavrar kavramaz, attı misafir odasına. Sofada sünepe sünepe dolaşan karısına bağırtıyı basıyor:

— Sırtın kaşınıyor, cennetten çıkmaya aş eriyorsun.

Yatağında bi: türlü uyuyamıyan imam, doğru hanımların odasına dalıyor "tuz mu biber mi" istersiniz diye soruyor! **(Roman resimlerinden)**

— Hebennaka gibi alık alık bakma; kımılda. Bunlar senin işin, Haymana beygiri gibi kızının işi. Bir ay.k evvel in sandık odasına, söylediklerimi taşı yukarı.

* * *

Yan yena iki yatak yapılmış, çifte kumrular maşlahları çıkarmışlar, bluzla etek üstlerinde, yorganların üzerine uzanmışlardı. Fısıl fısıl konuşuyorlardı:

— Artık selâmete erdik; karakola marakola uğramıyacağız.

— Acaba?

— Elbette.. Ulemadan saçlı sakallı adam kat'î söyledi, vait etti; edilen vaidi yerine getirmenin dinimizce farz olduğuna dair âyet bile okudu. Sözünd..n döner mi, tükürdüğünü yalar mı?

— Allah vere caymasa..

— Caymıyacağına yüzde yüz eminim.

Şafak yaklaştığı halde sabah serinliğinden eser yoktu. Hava sıcak mı sıcak. Odada seyrek oturulduğundan pireler ayaklanmış, zıp zıp sıçrıyor; tahta kuruları tavandan yağıyor, duvarlarda katar katar yürüyor, döşeme tahtalarının aralıklarından fışkırıyor.

Kafadarlar kaşınıp duruyorlar; huriye:

— Bu azabı, işkenceyi çekmek de nasib imiş zâhir, diyordu. Bilirsin cildim pek ince, pek naziktir. Üstümü süpürürken fırça göğsüme, kollarıma değse orası hemen kızarır. Kaşına kaşına her tarafıma fasla fasla kan oturacak; sivilceler de başlayacak, uyuzdan farkım olmıyacak.

Dilrnev:

— Benimkisi daha berbat. Pire, tahta kurusu, sivri sinek ısırdı mı isilik hazırdır. Derhal kıral suyu sürmezsem kurdeşen dalıma biner! Derken Huri'yi yine dürttü:

— Bluzu, eteği de çıkaralım.

— Ev sahiplerinden birinin geleceği tutar belki..

— Onlar odalarına çekildiler.

Bluzu, eteği de atıp, kısacık gecelik gömlekleriyle yataklara uzandılar. Huriye dedi ki:

— İmamın ne hale geldiğini gördük; uyumıyacağı muhakkak. Kapıyı kilitleyelim mi?

— Sakın ha...

— Odaya dalıverirse...

— Softanın gözü döndü bir kere. Kapıyı kilitli görünce fena halde kızar; hem de öylesine ki bize taraftar iken yarın arzumuzu yapmağa teşne iken (bana da mı lololo?) deyip fikrinden cayarak yangına körükle gider. Delimisin sen? Hattâ kapıyı kilitlemek değil iki parmak aralamalı...

— Ya arkasından karısı da odaya damlayıverirse? bağırıp çağırmağa kalkışırsa? birini tamamiyle atlatmadan ikinci bir belâ ile karşılaşırsak?..

— Çok safsın; daha doğrusu, sözüme gücenme, budalasın!. Bastıbacağın kocasına ağzı var, dili yok; herif kazak hem de kazağın yamanı..

Evet, ev sahipleri odalarına çekilmişlerdi. Ataullah efendide uyku muyku nerde? Karısında hakeza. Uyur gibi gözleri kapalı, yalancıktan horluyor, yatakta bir tarafından öbür tarafına dönmüyor, kalıp gibi yatıyordu.

(Devamı var)

DÜNYA BU YA...

IBADULLAH

— Yiyin be! İbadullah yiyin be!

Etrafı insana, eski düğün evlerinden bir sahneyi hatırlatıyordu: Sanki sırma saçlı, Teleme peynirileri gibi tazeyi koluna takan damat, gelinin başından çil kuruşları yere serpmiş, dâvetliler de bunları kapmak için itişmeğe, kakışmağa başlamışlardı.

Görünen yalnız onun traşlı, pos bıyıklı, güneş kavruğu, yer yer şiş, korkunçca, alelâcayip yüzü idi. Etrafını çevirenlerin sadece sırtları göze çarpıyordu, yere doğru eğildikleri belliydi.

O, gözleri göklerde muttasıl bağırıyordu:

— Yiyin be! Yiyin!

Allah, Allah! Manzaraya bakarsanız; başına toplananlar, onun ikram ettiklerini yemekle meşguldüler. saflar, hafları dürtüşülüyor; bir sonrakiler, bir evvelkilerin yerini durmadan alıyor; o, bağının kapısını açmış bir çiftlik sahibi gururu ile mütemadiyen bağırıyor:

— Yiyin be! İbadullah yiyin be!

Ne bonkör, ne mükrim bir insan demeğe diliniz varmaz; Sesinin tonunda öyle bir şiddet, öyle bir hiddet var ki.. Nerde o, eski devrin sebilcileri? Yarı rica, yarı ahret kokan o halim selim ses, mülâyim eda:

— Sebil.. Sebilullah, sebil!

Bunda bir Çakırcalının, Köroğlunun ifadesi var. Sanki nâhak yere milletin malını gasbetmiş, bir alçağı yere vurmuş da, mutfağını umuma açmış gibi hışm ile, unf ile bağırıp duruyor:

— Yiyin be! Yiyin!

Yiyelim bari! Evvelâ sağdan dirsek, soldan omuz, arkadan dürtüş, önden tepiş yiyerek kalabalığı yarıyorsunuz. Bu sefer, sıtma görmemiş sesi, daha yakından, daha tiz perdeden kulaklarınızı çınlatıyor:

— Yiyin be! Yiyin!

Yimeli; belki mal sahibi geliverir de iştahımız kursağımızda kalır. Bu büyük fedakârın bin bir meşakkate katlanarak, belki ölümleri göze alarak şuraya, ayağımızın altına serdiği bu nadide nimeti bir daha tadamayız!

Bir hamle bir hamle daha..

Oh! Bunlar da ne? Çilekler.. İnce örgülü sepetlerinin içinde, koyu renkli birer gül goncasını andırıyor, insana şehvete benzer bir his veriyor. Nerdeyse sepetlere atılacaksınız. Üstüne üstlük, malın sahibi, o eski halk kahramanı tipindeki zat, zatı muhterem de sizi durmadan dâvet ediyor, teşvik ediyor:

— Yiyin be! İbadullah yiyin be!

Elinizi uzatıyorsunuz, başınızda bir Çeşme meydanlı nârası patlıyor:

— Çüş ulan hırbo! Patlıcan mı bu? Elle dokunulur mu ona?

Yüz seksen derecelik bir şaşkınlık ve devamı; ihtiyarsız olarak soruyorsunuz:

— Kaça?

Gözleri yere inmeden cevap veriyor:

— Dört yüze anam babam, dört yüze!

Kırılmış, yıkılmış bir halde; kırılmış ve yıkılmışlarla beraber bu hayır sahibinin cazibe hudutları içinden çıkmağa uğraşırken yine onun sesini duyuyorsunuz; fakat efsanevî tılsımını kaybetmiş olarak.. Şimdi bu seste, hattâ babayani, görgüsüz bir mirasyedinin ifadesi bile yok.

Şu külhanî, düpedüz sizinle alay ediyor:

— Yiyin be! Yiyin!

Ertuğrul Şevket

İsviçreye Mektup

Hind Balesi Ankaradan döndü. Bu arada Beyoğlu ve Şişli Halkevlerinin irili ufaklı çocukları bize dans hünerlerini gösterdiler. Atlas sinema ve tiyatrosunda fakirler menfaatine yapılan bale gösterisinde yine her zamanki gibi Bayan Krassa'nın bitmez tükenmez gayretine hayran olduk. Çocukları bu müsamere gününe yetiştirmek için tam dört buçuk ay canla başla çalışan Bayan Krassa Bay Ali Riza ve Bay Şevket Arıkan'a minnettar olduğunu söyledi. 35 yavruyu harikulâde güzel kıyafetleriyle danseder görmek hakikaten bir zevkti azizim. Bayan Krassa Necdet Mahfi ile Narukyan'ın himmetlerini de övmeden geçemedi. Onlar olmasaydı ben tek başıma bu müsamereyi başaramazdım, diyor. Bayan Denari her zamanki gibi çok güzel densetti. Neclâ, Şopen'in melodisini dansederken çok alkış topladı. Keza Yıldız Yapar, Lili Fahri, Margerites fevkalâde muvaffak oldular. Naciye Sayıneri Şeytan dansında görseydin sen de bayılırdın. Senin anlıyacağın, Beyoğlu ve Şişli Halkevlerinin çocukları, hocaları Bayan Krassa'nın sayesinde bize pek güzel birgün geçirttiler.

Evet canım Necmi Rizanın konseri geçen hafta idi. İlk kısımlarda biraz sinirli ve mahzun gibi görünen Necmi, programın üçüncü kısmında bir açıldı bir açıldı tutabilene aşkolsun. Salonda gözüme ilk çarpan Bayan Maşuka İpekçi oldu. Başında çok güzel pembe tüylerin süslediği siyah bir şapka vardı ve omuzlarına nefis skuns bir etol almıştı. Galiba Kâmuran Cemalle gelmişti. Lâf aramızda Kâmuran şişmanlıyor, fakat ona rağmen pembe jaketi yüzüne çok yakışmış. Bir ara bizim meşhur doktor Hikmet Sezer'i gördüm. O şimdi Millî Eğitim bakanlığı sağlık müfettişliğine tâyin olundu biliyor musun? Zaten çok müşfik ve hayırsever olarak tanınan Dr. Sezere bu yeni vazifesinde de başarılar dileriz. Dur bakalım, belki şimdi bekârlığına bir nihayet verir.

Bana Mümtaz Ener'i soruyorsun. Ha Şehir Tiyatrosunda çalışıyor. Fakat bu ara iki filmin rejisörlüğünü üzerine aldı. Benim çok itimadım vardır. Evvelâ görüşleri çok güzeldir, sonra hakikaten sanatkâr çocuktur ve kendi kendine yetişmiştir. Çevirmekte olduğu filmlerin isimleri: Kanatlardan türbe ile aldanan gönüller. Şayet senaryolar da güzel ise mesele yok, iki adet iyi film seyredeceğiz demektir.

Bu hafta Sanat Dostları Cemiyetinde 10 ların sergisi açıldı. Düşün hemen ilk günü 600 liralık satış yapıldı. Ne mutlu değil mi? Yaşasın İş bankası! Ne münasebet deme, çünkü 500 liralık resmi İş bankası aldı. İş Bankasını 1 No. lı Sanat Dostu ilân ediyorum. Ey Ziraat Bankası sen nerelerdesin?

Bugünlü bu kadar, hoşça kal iki gözüm.

Fitne Fücur

— C. H. P. iktidar Partisiymiş!..
— Yaaa... Allah korumuş! Ya iktidarsız bir parti olsaydı halimiz nice olurdu!...

Uç Namus ve Fazilet Vakası

Birincisi:

Madrit'te bir İspanyol, arkadaşlarından biriyle gara gider. Meşhur Noche Buena piyangosu ertesi günü çekilecektir ve büyük ikramiye 2 milyon peseta'dır. Dostunu trene bindirirken bu arkadaş der ki:

— Ben bir piyango bileti alacağım.

— Aman, benim için de bir tane al.

— Peki, alırım.

Üç gün sonra yolcu döner ve arkadaşiyle buluşur.

— Tebrik ederim, senin biletin büyük ikramiye kazandı.

— Benim biletim mi? O biletin benimki olduğunu nereden biliyorsun?

— Nasıl bilmem? seninkini bir zarfa koymuş, ismini üstüne yazmıştım. Benimki de başka bir zarfta idi. Kazanan bilet senin zarfında bulunandı.

İkincisi:

Amerikanın küçük bir şehrinde, yolda giden biri elinden yere 70 dolarlık bir paket düşürür. Rüzgâr şiddetli estiğinden paralar bir anda öteye beriye dağılır, uçar, kaybolur.

Adamcağız ümit etmemekle beraber karakola müracaat ederek başından geçeni anlatırken içeriye şehrin berberlerinden biri girer:

— Yolda 35 dolar buldum, alınız!

Arkasından bir adam daha çıkagelir ve sokakta bulduğu 10 doları teslim eder. Üçüncü bir şahıs ta yine öylece 25 dolar bulduğunu söyler ve paraları polise verir. Bu suretle 70 dolar, kusursuz olarak sahibinin cebine tekrar girer.

Üçüncüsü:

Yelkenli gemiler zamanında bir deniz sigorta kumpanyası müdürü yolda gemi sahibi bir arkadaşına rastlar. Gemi kıymetli hamule ile açık denizde sefer halindedir.

— Gemiyi sigorta edeyim.

— Olur.

Müdür cebinden bir defter çıkarır, lüzumlu malûmatı yazar. Ertesi günü buluşup konturatı imza etmeyi kararlaştırırlar.

Kararlaştırdıkları saatte buluşurlar. Gemi sahibi der ki:

Kadın — Sevgilim! Benimle evlenirsen hayatta sana hiç yük olmam!..

...ymiş!..
...! Ya iktidarsız bir parti olsaydı halimiz

...let

...t senin zarfında bu-
...si:
...kanın küçük bir şeh-
...olda giden biri elin-
...e 70 dolarlık bir pa-
...irir. Rüzgâr şiddetli
...en paralar bir anda
...eriye dağılır, uçar,
...r.
...cağız ümit etmemek-
...er karakola müraca-
...k başından geçeni
...en içeriye şehrin ber-
...den biri girer:
...ıda 35 dolar buldum,

...ından bir adam daha
...r ve sokakta bulduğu
...a teslim eder. Üçüncü
...s ta yine öylece 25
...ulduğunu söyler ve
... polise verir. Bu su-
... dolar, kusursuz ola-
...binin cebine tekrar

...üsü:
...nli gemiler zamanın-
...eniz sigorta kumpan-
...dürü yolda gemi sa-
... arkadaşına rastlar.
... kıymetli hamule ile
...izde sefer halindedir.
...emiyi sigorta ede-

...ur.
...r cebinden bir defter
... lüzumlu malûmatı
...Ertesi günü buluşup
...ı imza etmeyi karar-
...ar.
...laştırdıkları saatte
...er. Gemi sahibi der

İkramiyeli Aile Cüzdanı
Sahipleri için
2 EVLİ
ve
10.000 lira para ikramiyeli
... kurasından sonra
30 Ekim 1949-da
4 EVLİ
ve
10.000 lira para ikramiyeli
Kura
Yapı ve Kredi Bankası

...hiretten Telgraf

"...pont" soyadını taşı-
yan ...i ayrı aile aynı apart-
man... oturmaktadırlar. Bi-
rinci...attaki bir gün ölür; ö-
bürü... gün İsveçe bir iş için
gider. İki gün sonra dul ma-
dam Dupont'a, Dupont im-
zasiyle şu telgraf gelir: "Se-
lâmetle vardım. Soğuk pek
şiddetli."

— ...izin şirketin şansı var-
mış ...lira şimdi haber aldı-
ğıma göre benim gemi bütün
yükü ve eşyasiyle beraber
batmış. Dün hemen muka-
veleyi imzalasaydık büyük
zarara girecektiniz.
Sigorta müdürü cevap ve-
rir:
— Efendi! söz bir, Allah
bir... Ben o mukaveleyi im-
zalanmış sayıyorum!
Bu üç hikâyenin üçü de
uydurma değildir. Fazilet ve
namus tarihinde yer almış
hakiki vak'alardır.

GÜNLER GEÇERKEN

SATICI SESLERİ

İstanbul gittikçe seyyar satıcı işgaline, istilâsına uğruyor. Dükkâncı esnaf da bir miting yaparak bu hali protesto ederlerse kendilerine hak veririm.

Hattâ ben de o mitinge karışır, belki de hatiplik ederim. Ama benim karışmam başka sebeptendir: Seyyar satıcı feryatlarından bıkmış, usanmış olmamdır.

Eskiden bu satıcıların sayısı pek mahduttu. Hattâ çocukluğumda bir sokak veya caddeden ancak muayyen saatlerde muayyen satıcılar geçer, başka zamanlarda kimse mahallenin sessizliğini ihlâl etmezdi. Asıl mühimmi, satıcılar semt semt ayrılmışlardı; rastgele her tarafa gitmezler, yine muayyen mahallelerde dolaşırlardı; yâni birbirlerinin hakkına tecavüz etmezlerdi.

Şimdi bu âdet kalkmıştır, önüne gelen seyyar satıcı olmakta ve önüne gelen mahalleye dalmaktadır. Ayrıca satıcı sesleri de ahenk ve hususiyetini kaybederek ekseriya bet bet bağırmaktan ibaret kalmıştır.

Bir de şu var: Vaktiyle seyyar esnafın gezdirmedikleri şeyler artık sokak sokak dolaştırılıyor ve kıyamet koparırcasına haykırılarak satılıyor. Faraza muz onlardan biridir. Senenin 7 ayı mahalle araları:

— Muz var muz!

avazeleriyle inliyor. Hem de sabah karanlığından gece yarılarına kadar... Öyle bıktık ki turfanda bir meyve veya sebze çıkacak diye ürküyoruz. Nitekim baklanın tazesi piyasamıza gelir gelmez feryatlar ayuka çıktı:

— Taze bakla var, taze!

Bezelye yüzünü gösterdi, sakız kabağı da... Salatalığın eli kulağında. Çilek de başlıyor. Arkasından sebze ve yemiş, envaı üreyecek; yer yerinden oynayacak. Ya marul? Felâket!

— Göbekli! Göbekli!

Bütün İstanbul, en aşağı bir, bir buçuk ay hep bu, az çok utandırıcı ve münasebetli münasebetsiz şeyler hatırlatıcı, bilhassa kadın erkek şişmanları zor durumda bırakıcı nâralarla çınlayacak!

Karpuz kavun bunların en uzun süreni ve nedense en tiz perdeden haykırılanıdır. Yaz mevsiminin o tatlı ve lüzumlu öğle uykularını, öğle istirahatlerini bildik bileli bozan sıtma görmemiş ses, daha doğrusu gök kubbesini sarsan, kulak zarlarını patlatan atomik patlayış karpuzcunun gırtlağından çıkar.

İstanbulun ezeldenberi rahatını satıcı sesleri kaçırırdı ama gürültü şimdiki dereceyi hiç bir zaman bulmamıştı. Kaldı ki seyyar esnaftan alış veriş müşterinin daima aleyhindedir. En az vergi vermelerine rağmen en çok kazanan da onlardır.

Unutıyalım ki, satıcı sesleri bir şehrin geriliğine ve bir belediyenin medeniyetsizliğine alâmettir. Eski Şark tipi şehir böyle olur. Seyyar satıcıların avazeleriyle ve dilenci dualariyle dolu bin bir gece filmlerindeki şehirler gibi!

R. H. K.

DİLSİZ ORUCU GİBİ...

Dilsiz orucu diye bir şey vardır; bilir misiniz? Sevabı gayetle büyük olduğu rivayet edilen, bu oruç esnasında hiç konuşulmaz. İnsan ağzından bir tek kelime bile kaçırsa, bütün emekleri hebâ olur ve hattâ böyle bir şeye niyet ettiği için büyük günaha da girer. Bundan ötürü kolay kolay kimse buna yanaşmaz...

Geçenlerde Venedik'te bir dişçi bu orucun âlâsını tutmuş. Pissi isimli bu diş tabibi arkadaşlariyle, konuşmama konusunda bahse girmiş. Kontrol altında bulundurulan bu adam tam bir yıl ağzından bir kelime bile kaçırmıyarak yüz elli bin liret kazanmış...

Bir dokun...

KARA GÖZLÜKLER

Eski devrin "karagöz" üne bayılırdım; şem'alı perdenin hâlâ hasretini çekerim. Fakat yeni devrin karagözlükleri... dilimin ucundakini söyleyince zülfiyar incinecek, biliyorum ama, söylemeden de duramıyacağım.

Haydi söyleyivereyim bari: Pek hoşuma gitmiyor, vesselâm.

Evet ne yalan söyliyeyim, kadınların karagözlüklerinden hoşlanmıyorum. Hoşlanan erkek varsa beri gelsin.

Eski devrin yarım peçesi, kadın güzelliğine başka bir halâvet verirdi. Peçenin kenarı sol kaş hizasından katlanıp sağ kaşın ucundan iğnelenir, sağ yanaktan dalga dalga inen siyah ipek perde, gerdana doğru sarkardı; bu zarif peçe tuvaleti, lâtif çehreleri bir kat daha şirinleştirirdi.

Bir de bugünkü kara gözlüklere bakınız. Kadın çehresine, bilhassa gençlere hiç yakışmıyor. Kara gözlüklü bir kadın yüzü, güneş tutulmuş hissini veriyor insana.

Edebiyatımızda kadın güzelliği, daha ziyede kaş, göz, kirpik tasvirleriyle tebarüz ettirilmiştir. Halk ağzında da bu cihet, veciz bir ifade ile belirtilmiştir: "Kaş, göz, gerisi söz."

Füsunkâr bir bakışta, en katı kalpleri bile balmumuna döndüren tılsım kudreti gizlidir. Aşk odu evvelâ gözlerde kıvılcımlanır, ondan sonra gönülleri tutuşturur.

Gözlerin cazibesini o kapkara camlarla perdelemekte ne mâna var? Hele o acayip çerçeveler!.. Geniş kenarlı kasnaklar, kaşlarla beraber yüzün en lâtif kısmını örtüyor, yanaklardan şakaklara doğru uzanan yassı kulaklıklar -benzetmek gibi olmasın- koşum başlığını andırıyor.

Peçe devrinin Arap hikâyesini bilirsiniz ya. Delikanlı, çarşafın içindeki kadın vücudunun endamına hayran olur, ardına takılır, saatlerce dolaşır ve nihayet evin kapısının önünde hanım peçeyi kaldırınca altından simsiyah bir bacı suratı çıkar.

Geçen gün ben de kara gözlüğün böyle bir müzipliğine uğradım.

Tramvayın ön kapısından bir kadın girdi. Boy pos, endam mükemmel. Keklik gibi de sekiyor. Tam karşıma dikildi. Ah, o kara gözlükler! Maskeli balodayız sanki. Bakıyorum, içimden homurdanıyorum: "Yakışmıyor, çıkar şu kara kasnakları, a tazecik!"

Bilet almak için çantasını açtı, paraları avucunun içine boşalttı; evirdi çevirdi, kara camların ardından ayırd edemedi. Nihayet küskün bir tavırla kara gözlüğünü gözünden çıkardı.

Müthiş inkisarı hayal. Şiş kapaklı, çipil bir çift göz. Biri sağa kaymış, öbürü sola. İçim sızladı.

O gündenberi kara gözlüklü kadın görünce tramvaydakini hatırlıyorum, kendi kendime: "Her halde bunun gözleri de öyledir" diyorum.

Hakikaten Kara gözlüklü havva kızlarının hepsi öyle mi acaba? *Cemal Refik*

Hayatta olduğu gibi...
"Ecnebi karikatürü

— *Tramvay idaresi zarar ediyormuş, neden acaba?*
— *Kalabalıktan biletçi bilet kesemiyor da ondan!*

HİCİV ROMANI

Yazan: André Dâl

Çeviren: T. TUNA

Sayın Milletvekili, Maşu

Evet, yavrucağım; bütün ömrümde çok tecrübe sahibi oldum... Hiç bir tutanağım olmasa bile, namuslu insanların hepsinin hakkından gelirdim. Şimdi kabul ediyorum; lâyık olmadıkları halde onlara çok göz yaşı döktürdüm, çok kan kusturdum. Bu zavallılar mahkeme gününü kaçırmazlardı. Her an, her saniye elimin, avucumun içinde idiler. Fakat, hergelelere gelince; onlara karşı bir şey yapamadım... Tek meteliklerini bile almak nasip olmadı... Hiç... Kimsenin göz yaşına bakmıyan ben, onların karşısında ellerim böğrümde kaldı... Bunlara karşı kullanacak silâhım yoktu... Ben değil, bu hergelelere, bu namussuzlara kimse el süremez... Şimdi anladın mı evlâdım?.. Bunlardan olmak gerek... Bir hergele, bir dürzü olmak lâzım!.. Sana çocukluğundan tâ düne kadar söylemiş olduğum sözleri unut! Onlar başka bir zamana ait imiş; ne öyle insan kaldı, ne de öyle yaşayış... Bugün haydutlar, haramiler devrinde yaşıyoruz; sen de onlardan biri olmayı vâdettin!.. Unutma ki bu, seni çok seven ve daima uzağı gören babanın son arzusudur... Yaşadığın dünyaya uy!.. Bunu yapan biz değiliz ki, bir suçumuz olsun!.. Aman Yarabbim Sana bunları anlatıncaya kadar ne kadar azap çektim... Evlâdım, dünyada tek sevdiğim insan sensin!.. Mes'ut olmanı isterim... Bir hergele olmağa yemin ettin değil mi?

Lüsyen eliyle şöyle bir işaret yaptı.

— Ah! az kaldı unutuyordum... Sakın bunları hezeyan zannetme!. Allaha bin şükür, aklım başımda... Bu perişan vücutta tek iyi çalışan nokta, beynim... Seni, bunları söylemek için çağırttım... Cenaze merasimini sallamam bile.. Kabrimin başında söylenecek söylevi ezbere biliyorum... Fakat, herifler milleti traş ederken, tabutuma sokulursan, sana şöyle bağırdığımı duyacaksın: "Oğlum! Sakın namuslu olma!"... Yemin ettin, değil mi? Şimdi, beni biraz yalnız bırak... Bayan Antuvanet'i çağırırsan iyi edersin... İyi bir kadın;. şimdiye kadar bir şey araklamadı... Ama, aslına bakarsan, çok hayvan şey!.. İnsan fırsattan istifade edip bir şey yürütmez mi?.. Haydi güle güle evlâdım!... Geceyi yolda geçirdin, dinlenmen lâzım!..

Hasta bakıcı odaya girerken sahte bir neşe ile:

— Hastamız ama da gevezelik etti, dedi. Bakın ter içinde!.. İnsan bu kadar boş boğaz olur mu?

İhtiyar:

— Bu yorgunluk değdi! diye cevap verdi... Ama, artık bitti... Bir kelime bile konuşmıyacağım...

Gözlerini kapadı. İşte bu anda, perdelerin arkasına gizlenmiş olan ölüm onunla oynamağa, gönlünü eğlendirmeğe başladı: Ellerini aldı, yatağın üzerinde öteye beriye çekti; bir heykeltraş gibi, ince parmaklariyle, yüzünün hatlarını gerdi, elmacık kemiklerini meydana çıkardı, alt etti, üst etti; yüz yirmi dakika sonra, bu acı eğlenceden bıkarak, canını alıp defolup gitti.

Üç gün sonra, "Mutantan bir cenaze merasimi" tâbir olunan alay Tuluz sokaklarından geçiyordu. Bu hâdise dolayısiyle, bir sürü silindir şapka cozlu kutulardan çıkarılmıştı. Uzaktan seyredildiği zaman, mühim bir merasim tesirini yaratıyordu. Kordelâların genişliği sanki kanun ile tâyin edilmiş gibi birbirine benzeyen, bir sürü çelenk vardı. Allahın en yüksek mahkemesinin karşısına çağırılan icra memurunun cenazesini tâkip edenler, mütemadiyen duruşmadan, iddiadan, mürafaadan, temyizden bahsediyorlardı. Heyecanlı heyecanlı el, kol hareketleri görülüyor, ceplerden çıkarılan pullu kâğıtlar bir bayrakmış gibi açılıyordu. Mezarlıkta, gözlüğü burnunun tepesine oturtulmuş bir zatışerif merhumun vazifeşinaslığından hak uğrundaki mücadelesinden, tam üç eseri cedit kâğıdı boyunca, bahsetti durdu.

Merasimden sonra, bütün dâvetliler dağılınca Lüsyen Maşu'nun yanında kalan tanımadığı bir adamcağız koluna girerek,

— Evlâdım, dedi. Merhum pederinizin çok yakın bir dostu idim. Tam mânasiyle mükemmel bir adamdı. Yalnız en büyük meziyeti, daima doğruyu görmesi ve kehanetlerinde yanılmamasıydı. Son nefesini verinceye kadar şuurunu kaybetmediğini...

İkinci Kısım

Umumi efkâr, içinden çıkılmaz meseleyi halle çağırıldığı zaman

Veraset yargıcı bir takım zarflar, kasalar açtı; borsa bültenlerini tetkik ederek işi on beş güne kadar bitireceğini vait etti. Cenaze levazımatı mağazasının memuru gayetle kederli bir suratla gelerek faturayı toka etti. Doktar Berney, dostuna ettiği hizmet için on para bile almıyacağını, yeminlerle, kasemlerle ilân ettiği halde, bin beş yüz frangı dercep edince sevincinden kabına sığamıyordu. Kapıcı kadın, apartımana üç kişinin göz diktiğini haber verdi. Velhâsıl Lüsyen Maşu, bu gibi ıvır zıvırla bir hafta oyalanmak zorunda kaldı.

İçinde garip ve katmerli bir acı duyuyordu. Annesi sekiz yıl önce ölmüş, şimdi de babasını kaybetmişti; dünyada, bir aşk macerasının neticesi papaz olan amcasından başka, kimsesi yoktu. Fakat asıl ona hüzün veren,

(Devamı var)

KİLİSEDEN ÇIKARKEN

Yeni gelin — (kulağına eğilen dostuna) Bu gece gelemiyeceğim. Mâzur görürsün tabii...

"İngiliz karikatürü,,

— Haydi yahu, çıksana!

— Bu mesken buhranında sen deli misin be? Ben yerimden memnunum!

"Ecnebi karikatürü

FIKRALAR

Sanatkâr Korkusu

Meşhur piyanist Horovitz, daha henüz ilk konserlerini verirken sahneye çıkmadan önce heyecana kapılır ve çıkmamak için vesileler arar, kaçmak isterdi.

Bir akşam, tam konsere başlanacağı sırada impresarios'unun yanına gitti:

— Hastayım, bu gece çalamıyacağım.

— Mademki öyledir, çalma. Fakat git, ahaliye bunu sen söyle, özür dile, dön...

Piyanist sahneye çıktı, fakat kendisine dikilen gözler karşısında ağzını açıp bir tek kelime söyliyemeiyeceğini anladı; Piyanonun başına geçmeyi tercih etti.

O gece her zamankinden daha iyi çalmıştı.

SİZ DE HAZIR MISINIZ?

Doktora telefon ettiler:

— Bizim hizmetçi kız hastalandı. Muayene için size yolluyoruz. Fakat çok mahcup ve gözü kapalı bir kızdır. Evden çıkmaz, erkekten sıkılır. İdare ediniz.

Doktor muayenehanesine gelen kıza dedi ki:

— Şu paravananın arkasında soyun..

Biraz sonra sordu:

— Hazır mısın?

— Hazırım, doktor. Siz de hazır mısınız?

Ticari mi, Sanat Eseri mi?

Eserleri Şehir tiyatrosunda pek tutmıyan piyes yazıcısına bir münekit arkadaşı sordu:

— Bir tiyatro piyes tüccarı bir meta mıdır, yoksa bir sanat eseri midir?

Şanssız muharrir acı acı gülümsedi:

— Bence halkın tuttuğu, gişenin hasılat yaptığı bir piyes ticarî bir metadır. Benimkiler gibi, sanatkârların boş kalan salon karşısında oynadıkları eserlerse birer sanat eseridir.

KAÇIRILAN FIRSATLAR

Mark Twain'in yanına bir gün, parlak, mavi gözlü, tatlı bakışlı uzun boylu bir delikanlı girdi. Koltuğunun altında acayip şekilde bir paket vardı; dedi ki:

— Bir âlet icat ettim. Sizden büyük bir sermaye istemiyeceğim. Eğer 500 dolar verirseniz işe ortak olursunuz.

Muharrir, icadın ne olduğunu sordu, dikkatle dinledi, tutmayacağına hükmetti ve delikanlıya red cevabı verdi. Kapıdan çıkarken ona sordu:

— İsminiz ne idi?

— Bell...

— İcadınızın adı?

Graham Bell cevap verdi:

— Telefon...

* * *

Meşhur Şerlok Holmes muharriri Conan Doyle'in yazdığı piyes haftada ancak 10 dolar alan genç bir aktör oynuyordu. Bu aktör bir gün muharrire şu teklifte bulundu:

— Kazançlarımızı hayatımızın sonuna kadar birleştirelim ve yarı yarıya taksim edelim.

Conan Doyle teklifi pek haklı olarak kabul etmedi.

Haftada 10 dolara çalışan o aktör Carlie Chaplin, yâni Şarlo idi!

— İcat ettiğin makine adam azıcık ahlâksız çıktı. Anahtar deliklerine göz atmadan kapı önünden geçmiyor!

"Fransız karikatürü,,

ÇIRILAN
FIRSATLAR

k Twain'in yanına
n, parlak, mavi göz-
lı bakışlı uzun boy-
delikanlı girdi. Kol-
un altında acayip
e bir paket vardı;
ri:
Bir âlet icat ettim.
büyük bir sermaye
iyeceğim. Eğer 500
verirseniz işe ortak
nuz.
harrir, icadın ne ol-
u sordu, dikkatle
di, tutmayacağına
etti ve delikanlıya
evabı verdi. Kapıdan
ken ona sordu:
İsminiz ne idi?
Bell...
İcadınızın adı?
aham Bell cevap ver-
Telefon...

* * *

şhur Şerlok Holmes
rriri Conan Doyle'in
ğı piyes haftada an-
0 dolar alan genç bir
oynuyordu. Bu ak-
bir gün muharrire şu
fte bulundu:
Kazançlarımızı haya-
ın sonuna kadar bir-
relim ve yarı yarıya
m edelim.
onan Doyle teklifi pek
olarak kabul etmedi.
Haftada 10 dolara
an o aktör Carlie
olin, yâni Şarlo idi!

İcat ettiğin makine a-
azıcık ahlâksız çıktı.
ntar deliklerine göz at-
n kapı önünden geç-
r!
"Fransız karikatürü„

edi:
Bence halkın tuttuğu
nin hasılat yaptığı bir
s ticarî bir metadır. Be-
ziler gibi, sanatkârların
kalan salon karşısında
dıkları eserlerse birer
t eseridir.

nda kaldı.
inde garip ve katmerli
acı duyuyordu. Annesi se-
yıl önce ölmüş, şimdi de
asını kaybetmişti; dün-
a, bir aşk macerasının
cesi papaz olan amcasın-
başka, kimsesi yoktu.
at asıl ona hüzün veren,
(Devamı var)

Mevsim Meyveleri

Çağla Bademinden Malta Eriğine Kadar

Çağla bademini erkekler pek sevmezler; o, hanımların bayıldığı bir şeydir. "Şey" dedim; zira yemiş demeğe dilim pek varmadı. Acaba kadınlar neden çağla bademi gibi yarı mayhoş, kadife gibi tüylü, içinde bir damla öz, dörtte üçü olgunlaşmamış tahtadan ibaret nesneye düşkündürler? Bilemem. Çene kemiklerini mafsal altlarından oynatacak ve ağzı salya ile dolduracak derecede ekşi, kütürtülü olan eriğe de aş ererler.

Kadın eline yakışan yemişlerden biri, başlıcası kirazdır. Zira kiraz daha çok bir süsü andırır ve kadın makyajına benzerlik gösterir. Kabuğundaki cilâ, üzerinden henüz fırça geçmiş kadar tazedir; Hiç bir vernik o şeffaf parlaklığı veremez. Kiraz, âdeta selofan kâğıda gayet ustalıkla sarılmış ve donmuş bir şurup damlası değil midir? Bir şurup damlası ki ortasında çekirdeği bir cam kavanoza konmuş bir reçelin tanesi gibi durur.

Hassas burunların kirazda sevdikleri daha ziyade rayihadır; fakat çoğumuz için kiraz kokusu diye bir şey yoktur; koku şeftalide, çilekte, bardak eriğinde, kaysıda, muz ve kavunda taşkın, coşkun, sert veya lüzumsuzca mebzul bir rayiha neşredenlerde aranır. Halbuki kiraza mahsus fevkalâde ince, belli belirsiz, ancak ehlinin duyacağı ve zevkine varacağı rayiha hepsinden kibardır.

Çiçekte fazla renk, meyvede fazla rayiha hoşa gitmez. Güzel olmakla beraber bir çiçeğin göz alıcı renk gösterişine dayanması, yemişin de nefes tıkayıcı rayihasına güvenmesi zarafete aykırıdır ve böyleleri müferrih olmaktan ziyade boğucudur. Bir nevi hatibin tumturaklılığı ve seyyar satıcı mümübalâğası nevinden!

Yine mevsim meyvelerinden malta eriği yahut yenidünya pek nazik rayihalıdır.; İyisine nadir rastlanır, çoğu kozalaktır. Ilık iklimli yerlerde yetişen iri, sulu ve pişkin olanlarını bulsak yemesine doyamayız.

Meyve olmamakla beraber en güzel, iç açıcı ve mâsum rayiha salatalığınkidir. Eğer melek diye bir mahlûk olsa ve ağızları öpülse bunların, hemen soyulmuş, serin ve körpe salatalık kokmaları lâzım gelir.

R. H. K.

BAHAR GEZİNTİLERİ

— *Görüyorsun ya, sevgilim, her taraf yeşil...*
Yeni boyanmış gibi!

"Fransız karikatürü"

KISA HİKÂYE

ŞÜPHE

Altı ay önce evlenmişlerdi. Ahmet; orta halli bir memur. Oldukça tecrübeli, olgun, yuvasına bağlı bir genç.

Fatma; güzel, iyi yetişmiş, kibar bir dişi kuş. Ahmet yabancı, Fatma şehrin yerlisi idi. Kutu gibi, mazbut bir evde yalnız başlarına genç karı koca ne kadar mümkünse o kadar seviniyorlardı.

Fakat Fatma ile Ahmet de nihayet insan değiller miydi? İçlerinde ince bir sızı gibi hafif bir şüphe: "Acaba beni gerçekten seviyor mu? Yoksa bu çılgınlıkları bir gösterişten mi ibaret? Acaba?.."

Ahmet, bir akşam üstü, Fatmasının pek sevdiği tuzlu balıktan almış, evine dönüyordu. Kolonyacının önünde arkadaşı Fikri takılarak ısrar etti:

— Gel şişeyi doldurtacağım, bedavadan koku sürünmüş olursun.

Ahmedin kafasında birdenbire bir şimşek çaktı:

— Peki öyle olsun!

* * *

— Ne getirdin bana?.. Ooo tuzlu balık..

Biraz sonra odaya giren Fatma, Ahmedin boynuna sarıldı. Fakat sarılmasiyle ayrılması bir oldu. Elleriyle kocasının omuzlarından tutarak kokladı ve birden bir kaç adım geri çekildi:

— Bu koku ne Ahmet?

— Ne kokusu?

— Başında yabancı, güzel bir koku var, Daireden mi geliyorsun?

— Tabii.. Bir yerde koku sürünmedim... Rüya mı görüyorsun Allah aşkına.

— Sen galiba bu güzel kokunun rüyası içindesin!..

Şüphenin sarstığı kadın kalbi billûr hıçkırıklar halinde aksetmeğe başladı.

* * *

Fatmanın baba evi bir kaç sokak ötede idi. Bir gün öğle yemeğinden sonra kocasını işine uğurlarken:

— Ahmet, dedi, hani Ayvalıkta samimî arkadaşım Hayriye vardı ya.. İzmirde bir öğretmenle nişanlandığını söylemiştim..

— E, peki?

— Annem sabahleyin haber göndermişti. Hayriye otobusle gelmiş. Bandırmaya geçiyormuş. Tren vaktine kadar annemlerde kalacakmış..

— Peki canım, git ama geç kalma. Vaktinde eve dön.

Fatma bulaşıkları yıkadı. Tabakları yerleştirdi. Giyindi, çıktı.

Gerçekten Hayriye! Öpüştüler, koklaştılar, sevindiler. Hayriye nikâhlanmış.. İstanbula gidiyormuş.. Orada düğünleri olacakmış.. Falan filân..

Eskilerden, yenilerden, dereden tepeden derken birkaç çabucak geçiverdi. Akşamın inmek üzere olduğu hissediliyordu. Hayriyenin nikâhlısı da çarşıdan gelmişti. Fatma müsaade istedi:

— Ortalık kararmağa yüz tuttu, nerde ise Ahmet eve gelir!

Hayriye ısrar etmedi:

— Peki şekerim. Güle güle!.. Ha, bak Fatma, geç vakit eğer gitmeğe korkarsan Hüsnü seni köşe başına kadar götürsün.

Fatma nezeketle reddedecek oldu. Fakat Hayriye:

— Ayol, dedi, eniştenden çekinecek misin?

Ahmedin bugün öğle sonu fazla işi yoktu. Her zamankinden biraz önce çıktı.

— Hazır gider Fatmayı da alırım, dedi. Kayınpederinin evine giden yol ağzına gelince ilerde, kendi sokaklarının başında Fatmanın bir erkek ile vedalaştığını gördü.. Erkek şapkasını çıkardı. Hürmetle selâmladı. Fatma kibarca bir mukabelede bulundu, ayrıldılar.

* * *

Çabuk söyle, kiminle geldin?

Genç kadın kafasında birdenbir şimşek çaktı:

— Kiminle geleyim Ahmet! Yalnız, kendi başıma geldim.

— Yalan köşe başında vedalaştığın erkek kimdi?

— Kimse ile vedalaşmadım. Sen galiba rüya görüyorsun!

Ahmet zangır zangır titremeğe, kötü kötü düşüncelerin tesiriyle köpürmeğe başladı:

— Çabuk söyle, o erkek kimdi?

Fatma mağrur ve mutmain sevgilisini ikna ve teselli etmeğe uğraştı ise de karşısındaki bir kadın olmadığı için pek muvaffak olamadı. Şöyle böyle derken iş gittikçe alevlendi, Ortaya kolonya meselesi döküldü. Karşılıklı şüpheler, ithamlar, tehditler.. Hafif tertip alaylar, hakaretler: İş büyüdü!

Nihayet Fatma iki gözü iki çeşme.. Doğru babasının evine.. Ahmet pürhiddet kahveye..

* * *

— Kız bu ne hal?

— Bu ne hal Fatma? Hayır ola, nen var?

— A siz gitmediniz mi?

— Treni kaçırdık kardeş.

Fatma olanı biteni anlattı. Annesi ve Hayriye katıla katıla güldüler..

Hayriye:

— Tüh, keşke ısrar etmeseydin, dedi, sen de ne diye oyun etmeğe kalkıyorsun kardeş! Erkek milleti bu, şüpheci olurlar!

Annesi:

— Aptal, diye çıkıştı, şüphe maazallah evleri yıkar! Geçende kolonyacının karısı burada idi. Ahmedin bir arkadaşı ile gelip koku süründüğünü kocası evinde söylemiş. Ahmedi çok beğeniyormuş. sana söylemeyi unuttum.

Fatma deli gibi fırladı, çıktı.

Ahmet kahveye perişan ve bitkin girdi, bir masaya çöktü. Karşı masaların birinden birisi, Hayriyenin nikâhlısı fırladı, geldi:

— Beyefendi, çok perişan görünüyorsunuz!

— O, Hüsnü!

Sarıldılar, öpüştüler.

— Ne arıyorsun burada? Ben seni Afyonda biliyordum. Demek yıllardan sonra burada buluşmak nasipmiş.

— Evet oradan İzmire verildim. Şimdi İstanbula gidiyoruz. Artık enişten sayılırım.

— Ne gibi?

— Ben Hayriyenin nikâhlısı.. Hani şu..

— Bak Allahın işine.. Bir bir öğretmen dendi ama senin olacağını tasavvur bile etmezdim.

— Ah, nasip.. Hem kâfir sen de turnayı gözünden vurmuşsun! Allah bağışlasın, birbirinize denk düşmüşsünüz. Biraz evvel yengeyi köşe başına kadar götürdüm. Kibar, güzel, nazik...

Ahmet üst tarafını dinlemedi. fırlamasiyle kahveden çıkması bir oldu.

* * *

O akşam Ahmetlerin evi, genç ve ihtiyar kahkahaların birbirine karışarak teşkil ettiği bir saadet tufanına garkoldu.

Kevenoğlu

— *Erkek — (karısına) Bu ne biçim piyano çalış?*

Kadın — Sen de yeni musikiden hiç anlamıyorsun!

"Le Rire„ den

Devlet Tahvilleri

Yüzde 6

Faiz getirir.

YAPI ve KREDİ BANKASI'na
vadeli yatırılan
Devlet Tahvillerinin Faizi
Yüzde **7** -ye yükselir

BİRAZ BUNDAN, BİRAZ ONDAN..

Monte - Karlo'da Bir Hâdise

Bir yaz gecesi, yıldızlar altında sohbet ediyoruz. Monte - Karlo'dayız. Yanımıza biri yaklaştı. Daima yeni haberler ve dedikodular yapan insanlardan biri...

Dedi ki:

— Şu saçlarının bir büklümü ak olan genç Amerikalıyı biliyorsunuz ya... Onun plâjda cesedini buldular. Tam kalbi üzerine bir kurşun işlemiş halde!

Filvaki biz bu genci, daha akşam üstü görmüştük. Bütün servetini rulet oyununda kaybetmişti. Demek ki, şimdi kumların üzerine serilmiş cansız yatıyor.

Onu, başka oyunculardan ayıran tek fark, sırtında bir smokin bulunmasıydı. Öğrendiğimize göre, kumarda pek büyük yekûn tutan bir kayba uğramıştı. Yine de oynamakta idi.

Merakla seyretmiştik. Bir aralık önünde bir fiş ve jöton olarak ne varsa, bezgin bir tavırla kırmızının üstüne koydu. Bu da yetmemişti. Cüzdanını çıkardı, binlik bir deste kâğıdı da yığına ilâve etti.

Yalnız en son dakikada yığının içinden bir 100 franklığı çekip cebine atmıştı.

Rulet döndü, döndü ve nihayet siyahın üstünde durdu.

O zaman, delikanlı giden paralarına acı bir tebessümle baktı. Hepimizin gözü üzerinde idi. Ayırdığı 100 frangı yeşil masanın üstüne uzattı:

— Müstahdemin için, dedi, bu iş artık bitti!

Yerinden kalktı, hafifçe esnedi ve salondan kayıtsızca çıktı.

İşte kumsalda ölüsü yatan adam bu gençti.

***

Kahvemizi henüz bitirmemiştik ki, demin bize intihar haberini veren geveze, tekrar masamıza yanaştı:

— Gazino idaresi kendisini öldürenlerin çoğalmasından ve fena tesir hâsıl etmesinden korkmuş. Son zamanlarda ölenlerin yanında on para bile bulunmaması işine gelmediğinden cesetlerin cebine usulcacık 10 bin frank sokuşturuyormuş. Polis vak'a mahalline gelince intihar edenlerin paralı olduğunu görerek ölüm sebebini kumar kaybına değil, bir akıl buhranına atfediyor, Gazino o suretle kötü bir şöhretten kurtuluyormuş!

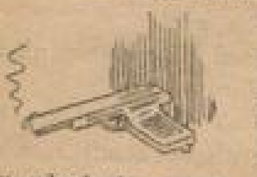

Biz bu sözlere inanmadık, gülümsedik.

***

Fakat az sonra salona girince hayret içinde kaldık. Saçlarında bir büklüm ak olan genç Amerikalı rulet masasının başında idi.

Hem de büyük miktarda oynuyordu. Üç turda yüz bin frank kazandı. Dikkat ettik: Beyaz gömleğinin tam kalp hizasında kırmızı bir leke vardı.

Galiba bu, yemek yerken nasılsa dökülmüş bir domates salçasından olmuştu.

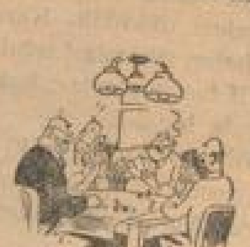

MUKAYESELİ FOTOĞRAF

YENİ SİNEMA HABERLERİ

★ Geçen sene vefat eden Fransız sahne ve sinema sanatkârı Marguerite Morénonun son parlak muvaffakıyeti olan "Şayyo Delisi" eserinin oynanması hakkını Bette Davis almıştır. Bu meşhur eserdeki ihtiyar kadın rolünü kendisi yapacaktır.

★ Barbara Stanvyck ile Robert Taylor'un araları açıldığı ve yakında ayrılacakları söylenmektedir.

★ Şarlo, yeni filminde bir şarkı söyliyecektir. Rivayete göre bu film bir cins operettir.

★ On seneden beri beyaz perdeden çekilmiş olan Ramon Novarro tekrar sinemaya dönmüştür. Yakında kendisini filmde göreceğiz.

★ Yirmi sekiz yaşında bulunan Mickey Rooney hem aktör, hem sinemacılıkla meşgul büyük bir iş adamı hem de bestekârdır. Şimdiye kadar 14 bestesi neşredilmiştir. Ayrıca iyi bir müzisyendir; on bir muhtelif çalgıyı meharetle çalar. Radyolardaki yayınları da ayrı!

★ Betty Hutton, sessiz sinemanın maruf yıldızı Peal White'ın sesli olarak çevrilen bir filmde rolünü tekrar oynıyacaktır.

KADINA DAİR

★Zevcelerimizin ihtiraslarını fazla tahrik suretiyle onları biz ahlâksız ederiz.

O. Fuillet

★ Ekseriya bir kadında güzel sayılması için eksik olan şey, onu sevimli yapar.

M. Letellier

BABA ÖĞÜTLERİ:

ÖĞRETMEN!..

Salonda toplanmıştı davetliler bir gece,
Ne hoş konuşuyordu bir genç kız İngilizce.
Hayranlıkla sordular: "Kolejden mi çıktınız?„
"Hayır.. Asla gitmedim okula..„ dedi genç kız.

Dediler: "Gezdiniz mi yabancı ülkelerde?„
Genç kız dedi: "Yok canım... Bizde o talih nerde?„
Benim bir öğretmenim var.. Bu salonun içinde..
Kalbini merak sardı yaşlının da, gencin de:

Öğretmen meydanda yok... Aradılar salonu.
Akıllı kız gösterdi onlara LİNGUAFON'u,
Dedi: "İşte öğretmen.. Bu usulü beğendim,
Ben, kısa bir zamanda İngilizce öğrendim....„

YAŞ VE KALB

Büyük Fransız edibesi Colette ile görüşen genç bir kadın romancı, ona demiş ki:

— Yaşlanmağa razıyım. Yeter ki kalbim buruşmasın...

Colette şu cevbı vermiş:

— Kalb hiçbir zaman buruşmaz; olsa olsa vaktiyle açılmış yaraları kabuk bağlar.

D'ANNUNZİO'nun GURURU

Meşhur İtalyan şair ve muharriri D'Annunzio gayet mağrur ve şöhretinden son derece şımarmış idi. Bir gün onu bir ziyafet esnasında dâvetlilere büyük sahne artisti Cécile Sorel şu cümleyi kullandı:

— Sizi bir "ilâh" la tanıştırıyorum.

İtalyan edip hemen dedi ki:

— "Bir ilâh" mı? Neden sadece bir "ilâh" değil?

En Üstündür.

Yeni modellerimiz İsveç'ten gelmiş olup acentelerimize tevzi edilmektedir.

Türkiye Umum Acenteliği

Nihat Işık Radyofon

Sultanhamam, Havuzlu han — No. 1

Yazısız karikatür

"Ecnebi karikatürü

Yvonne Sanson muzun nasıl yenilmesi lâzım geldiğini anlatıyor.
İsviçre'de çıkan (La femme d'aujourd'hui) mecmuasından.

Muzun kabuğunu gayet ağır soymalıdır ki meyvanın mahfazasından çıkarken neşrettiği lâtif rayihayı iyice duyabilesiniz.

... Birdenbire ısırmayınız, önce azıcık eminiz ve damağınızı o nefis tada alıştırınız. "Hart" diye ısırmak lezzetini kaçırır.

... Derken yemeğe başlayınız... Zaten oburcasına, yutarak değil. Yavaş yavaş, tadını çıkara çıkara, son derece itina ile.

... Son parçayı öyle ısırınız ki ağzınıza düşü versin. Onu daha yavaş çiğnemek, bütün güzelliğinden istifade etmek lâzımdır.

T. C.

ZİRAAT BANKASI

1949 ikramiye tutarını

300.000 liraya

yükseltmiştir.

4 Çekilişin her birinde

25.000,
10.000,
5.000, liralık

İkramiyelerden başka 1000 lira ile 50 lira arasında 458 muhtelif ikramiye vardır. Şansınız yardım ederse istediğiniz yerde, istediğiniz EVİ, ARSAYI, TARLAYI, EŞYAYI alabilirsiniz.

Çekilişler:

28 Şubat - 30 Mayıs
31 Ağustos - 30 Aralık

İkramiyelerden faydalanmak için keşide ayın üçüne kadar yapılacak tasarruf hesabında 100 liradan vadesiz bulunmak ve bu miktarı çekiliş tarihine kadar devamlı şekilde muhafaza etmek kâfidir. Aynı müddet zarfında hesaplarında 100 liradan fazla bir bakiyeyi muhafaza edenler her 100 lira için ayrı bir kur'a numarası alırlar.

DENTOSİL

Diş Macunu

Az miktarı bile köpürür, dişlerinizi parlatır, çürümekten korur.

SANSÖR AKLI

Harpten önce Japonyada bulunan Amerikalı bir gazete muhabiri arkadaşına yazdığı bir mektupta şunu ilâve eder:

"Mektubumun elinize varacağından şüphe ediyorum. Zira Japon sansörü mektupları açabilir."

Bir hafta sonra muhabire sansör dairesinden bir mektup gelir: "Mektubunuzda ima ettiğiniz şey tamamen asılsızdır. Biz, hiç bir zaman muhaberatı açıp okumayız."

YENİ NEŞRİYAT

VATAN SEVGİSİ

Kütüphanelerimiz yüksek bir eser daha kazandı. Bu, meşhur Amerikalı kadın muharrir Pearl S. Buck'un (Vatan Sevgisi) adındaki romanıdır. Romanı büsbütün kıymetlendiren cihet de mütercimin İngilizceye büyük vukufu bulunan İbrahim Hoyi olmasıdır. (Vatan Sevgisi) 400 sayfaya yakın kocaman ve çok iyi basılmış bir kitap olmasına rağmen 300 kuruş fiatla satışa çıkarıldı. Nâşiri: Kitabevi.

AĞAÇ VE ORMAN ANTOLOJİSİ

Birçok seçme muharrirlerin ağaç ve orman hakkında yazdıkları makale ve fıkraları toplayan bu antolojinin II. fasikülü güzel bir kapak içinde neşredilmiştir. Hazırlayan M. Ali Gökberk'i himmetinden ve memlekete hizmetinden dolayı tebrik ederiz.

T. GARANTİ BANKASI'nın

1949 İkramiye keşidelerine iştirâk ediniz..

12 ayda 12 çekiliş

Senelle:

1465 Adet para ikramiyesi.
3000
1500
1000 Liralık büyük ikramiyeler,
200,000 Liralık
GARANTİ APARTMANI nın 2 Dairesi
2 Kıymetli Arsa (İSTANBUL ve İZMİR'de)
2 Lüks Otomobil,
396 Adet ÇOCUK DOĞUM GÜNÜ hediyeleri

100 liralık bir hesapla bütün çekilişlere ve 25 lira ile 1-13 yaş arası çocuk hesapları keşidelerine girersiniz

Her 100 Lira için ayrı bir kur'a numarası verilir.

Hesapların keşide gününe kadar düşürülmemesi şarttır.

Okul tasarruflarile diğer para biriktiren müesseseler mevduatına en müsait faiz verilir ve bütün ikramiyelere iştirâk ettirilir.

Tafsilât gişelerimizde...

ESKİ BACALAR

Sözünü sakınan papazlardan değildi. Aklına ne gelirse, ne görürse, ne duyarsa hemen söylerdi. O pazar günah çıkarmağa gelenlerin içinde, kırkını aşmış olmasına rağmen, durulmamış, yorulmamış, oynak bir kadın da vardı. Papazın nevri döndü ve kadına iyi bir ders vermek istedi:

— Kızım, dedi. Görüyorum ki, pek kabına sığamıyorsun. Ateşle oynamak iyi bir şey değildir, çok tehlikelidir.

Kadın derhal:

— Aman muhterem babacığım, bu yaşta bu söyledikleriniz olur mu?

— Hey kızım! dedi, benden söylemek. Eski bacalar tutuşursa, tehlikelidir. Söndürmesi çok zor olur!

NEŞE ARTTIRAN İCATLAR

Konfeti ve Serpantin

Balolarda, eğlencelerde ve karnaval gecesinde kullanılan konfeti bir Fransız icadıdır. (Paris) gazinosu sahibi Lué bunu 1801 senesinde düşünmüş ve gazinosunda verilen balolarda kullanmağa başlamıştır. Konfeti o suretle bütün dünyaya yayıldı.

Yine gece eğlencelerinde kullanılan ve serpantin denilen kâğıt kordelâlar Parisli bir posta memuru tarafından icat edilmiştir. Bu memur Mors telgraf makinelerinde kullanılan şerit kâğıtları balkonundan ahali üzerine fırlatarak atınca büyük rağbetle karşılanmış ve hususi kâğıtlar yapılarak balolarda kullanılmak o tarihten sonra âdet olmuştur.

Menfaatinizi korumak isiyorsanız
AYDEDE
ye ilân veriniz çünkü:
AYDEDE
de çıkan ilânların ömrü bir günlük
değildir.

AYDEDE

SİYASÎ HOŞSOHBET GAZETE

ABONE ŞARTLARI

6 Aylık	Memleket içi	6	Lira
„	Memleket dışı	11	„
1 Senelik	Memleket içi	11	„
„	Memleket dışı	21	„

PARİSTE MODA OLAN NORVEÇ USULÜ HAMAMLAR

Norveçin en ücra köşelerinde bile çam kütüklerinden yapılmış merdivenli "Sauna" hamamları vardır. Bu umumi hamamlar 80 dereceye kadar ısıtılır ve çam tahtaları güzel bir koku neşreder. İki seneden beri Pariste de "Sauna" hamamları moda olmaya başlamıştır. Hamama giren kadınlar vücutlarını kayın ağacı dallariyle uğarlar, bir çeyrek saat o cehennem sıcağına dayanırlar; sonra çıkarken bir kova soğuk su dökünürler. Resimler "Sauna" hamamlarında yıkananları gösteriyor.

KAPICI VE KİRACILAR

Harp zamanında Fransanın bir şehrinde apartıman kapıcılarından birini kuduz köpek ısırır. Serum bulunamaz. Doktor, kurtulması ümidi kalmadığını söyler.

Kapıcı hemen bir şeyler yazmağa başlar; sonra der ki:

— Vasiyetnamemi yazmıyorum. Kiracılardan kimleri ısıracaksam onların listesini yapıyorum!

ŞÜPHELENMİŞ!

Avdan dönen bir adam evine bir tavşan getirdi. Karısı tavşanı kokladı ve:

— Biraz bayat, dedi, kokusunu beğenmedim.

— Evet, biliyorum. Zaten ben de vururken şüphelenmiştim. Fakat bir kere tetiği çekmiş bulundum.

Sahibi: F. KARAY
Yazı işlerini fiilen idare eden:
Cemal Refik Delibaş
İdare yeri Ankara Caddesi 98/2
İstanbul
Dizildiği yer:
Murat KERMAN Mürettiphanesi
Basıldığı yer: TAN Matbaası

HANIMELİ
En Büyük Kadın
Gazetesi
MAYIS
949
Sayısını
Arayınız.
İstanbul TAN
Matbaası

KAHVE Mİ? ÇAY MI?

On sekizinci asırda III. İsveç Kıralı mühim bir tecrübeye girişmişti. Acaba o havaliye yeni sokulan çay ve kahvenin zehirli bir tesiri var mıdır ve hangisi daha az zararlıdır.

İkiz doğmuş iki kardeş bu sırada bir cinayet yüzünden idama mahkûm edilmişlerdi. Kıral cezalarını müebbet hapse tahvil etti ve hapishanede birine bol çay, öbürüne bol kahve içirtti.

Mahkûmlar çok yaşadılar. Nihayet bir tanesi 83 yaşında öldü. Ölen çay içeni idi. Mesele halledilmişti: Kahveyi tercih lâzımdı.

Bugün İsveçte adam başına içilen kahve miktarı dünya rekorunu kırmıştır.

ÖZ EVLÂT

Musevi bir kasap yeni dünyaya gelen oğlunu küçükten ticarete alıştırmak için kasada bulunan karısının kucağında oturtur.

Dükkândan alacağını alan bir kadın, kasaya elli liralık bir kâğıt uzatır, paranın üstünü alırken çocuğun acı acı feryada başladığını ve bozulan paranın sayılması bitinceye kadar da bu haykırmanın kesilmediğini gören müşteri çocuğun annesine:

— Çocuğunuzun bir yeri mi ağrıyor acaba? diye sorar.

— Yo, hayır. Ben ne zaman müşteriye paranın üstünü versem, hep böyle haykırır!